

Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Uygulanan Asgari Gelir Desteği Programlarının Genel Hak Kazanım Koşulları

The General Eligibility Conditions of the Guaranteed Minimum Income Schemes Implemented in the Member States of the European Union

Zeynep GÜNDER*

ÖZET

Gerek ülkemizde gerekse dünyada yoksulluğun artışı ile birlikte sosyal yardım politikalarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal yardım programlarından biri olan asgari gelir desteği programları, kişilerin asgari düzeyde geçim olanaklarına kavuşturulması ve toplumla olan bağlarının sağlamlaştırılması bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, yoksullukla mücadelede farklı biçimlerde dahi olsa Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin pek çoğunda uygulanan asgari gelir desteği programlarına hak kazanım koşullarının genel özelliklerini incelemektir. Üye ülkelerde uygulanan programlarda, asgari gelir desteği yardımı alabilmek için kişilerin taşınmaları gereken nitelikler farklılık göstermektedir. Ancak asgari gelir desteği programlarından yararlanabilmek için bageuru sahiplerinin taşınmaları gereken; oturma hakkına sahip olma, vatandaşlık, yaş, yararlanma süresi ve çalışmaya uygunluk koşulları ile finansal kaynaklardan yoksun olma bütün ülkelerin programlarında aranan ortak özellikler olarak sıralanabilir. Ülkeden ülkeye değişik norm ve kılavuzlar tasarlanmış olmalarına karşın programların ortak hedefi; diğer sosyal güvenlik araçlarından yararlanamayan bireylere son çare olarak başvuracakları bir güvenlik ağı oluşturmaktır, onların bu durumda başa çıkabilme kabiliyetlerini arttırmak ve kendi kaderlerine terk etmeksizin istihdamda yer edinmelerini sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Yoksullukla Mücadele, Sosyal Koruma, Avrupa Birliği, Asgari Gelir Desteği Programı

ABSTRACT

Along with the increase in poverty both in our country and the world the importance of the social assistance policies is increasing day by day. Guaranteed Minimum Income Scheme which is one of the social assistance programmes is very important in terms of people's attaining minimum level of subsistence opportunities and strengthening ties with the community. This study aims to examine the general eligibility conditions of the Guaranteed Minimum Income Programmes even if being implemented in different forms in almost all of European Union member states those fighting against poverty. In the European member states, the properties of the individuals who need to receive Guaranteed Minimum Income Benefit varies. However, right of residence, nationality, age, duration, to be able to work and lack of resources are common characteristics that applicants need to have in order to benefit from the Guaranteed Minimum Income Programmes of all the countries. Although designed in different forms and patterns, the common goals of the programmes are to create a safety net for individuals who could not benefit from social security schemes, to increase their ability to cope with this situation and to provide employment without leaving them to their fate.

Keywords: Fighting Against Poverty, Social Protection, European Union, Guaranteed Minimum Income Schemes

* Sosyal Güvenlik Uzmanı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Strateji Geliştirme Başkanlığı AĞI ve Değişikler Daire Başkanlığı, Ziyabey Cad. No:61 Ankara, e-posta:zgunder@sgk.gov.tr, Tel:0312 207 8267

1. Giriş

Yoksulluğun objektif ve üzerinde görüş birliğine varılan bir tanımı yoktur. Zira zenginlik ve yoksulluk, temelde şahsi niteliktedir. Bu konuda tek bir tanım yapmak, tek bir kriter bulmak, tek bir yaklaşım geliştirmek olanaksızdır. Ülkelerin gelişmişlik dereceleri, işgücü yapılarındaki farklılıklar, geleneksel dayanışma kurumlarının varlığını sürdürüp sürdürmemesi ve daha bir dizi etken, yoksulluk konusunda tek bir yaklaşım geliştirilmesini engellemektedir (Demirbilek, 2005).

Yoksulluk her ne kadar kapsamı ve içeriği değişse de günümüzde gelişmiş ekonomiler de dahil olmak üzere, bütün devletlerin ortak sorunudur. Gerek ülkemizde gerekse dünyada yoksulluk artmaktadır. Kuşkusuz, sanayi devriminin ardından sosyal politikaların gündemine oturan yoksulluk sorunu, 21. inci yüzyılda en güçlü dönemini yaşamaktadır.

EUROSTAT 2008 istatistiklerine göre Avrupa Birliği nüfusunun %17'si yoksulluk riskiyle karşı karşıyadır. Yoksulluk riski açısından %26 ile en yüksek orana sahip olan Letonya'yı Romanya (%23), Bulgaristan (%21), Yunanistan (%20), İspanya (%20) ve Litvanya (%20) takip etmektedir. Yoksulluğun en az yaşandığı ülkeler ise Çek Cumhuriyeti (%9), Hollanda (%11) ve Slovakya (%11)'dir (Wullt, 2010).

TÜİK verilerine göre ülkemize bakıldığında ise, 2009 yılında Türkiye'de fertlerin yaklaşık %0,48'i diğer bir ifadeyle 339 bin kişi sadece gıda harcamalarını içeren açlık sınırının, %18,08'i (12 milyon 751 bin kişi) ise gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Kişi başına günlük harcaması, satın alma gücü paritesine göre 1 doların altında kalan fert bulunmamaktadır. Buna karşın satın alma gücü paritesine göre kişi başına günlük 2,15 dolar olarak tanımlanan yoksulluk sınırının altında bulunan fert oranı %0,22, yoksulluk sınırı 4,3 dolar olduğunda yoksul fert oranı ise %4,35 olarak tahmin edilmektedir. Ayrıca 2009 yılında, 4 kişilik hanehünerinin aylık açlık sınırı 287TL, aylık yoksulluk sınırı ise 825TL olarak tahmin edilmektedir (TÜİK, 2011). İlgili dönemlerdeki birinci ve ikinci altı aylık asgari ücretin ortalaması dikkate alındığında bahsi geçen tutarlar sırasıyla asgari ücretin %42 ve %122'sine tekabül etmektedir.

Yoksulluk, bireylerin gelir ve kaynaklarının bireyi yaşadığı toplumda kabul edilebilir bir yaşam standardından mahrum bırakacak kadar yetersiz bir biçimde olması olarak da tanımlanabilir. Yoksulluklarından dolayı kişiler; işsizlik, düşük gelir, barınma sorunu, yetersiz sağlık hizmetleri ile yaşamları boyunca eğitim, kültür, spor ve diğer etkinliklere katılımlarında engellerle karşılaşabilirler. Yoksullukla yaşayan bireyler, genellikle diğer insanlar için bir standart olan ve bunlara erişimin en temel hak olduğu toplumsal faaliyetlere (ekonomik, sosyal ve kültürel) katılımında dışlanmakta, tecrit edilmekte veya bu faaliyetlere erişim hakları kısıtlanmaktadır (Bildirici, 2011).

Bu kapsamda sosyal yardımların önemi yoksullukla mücadelede gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal yardımlar bir yandan yoksul hanelerin gelirlerine katkı yaparak beşeri sermayenin geliştirilmesine katkı sağlamakta bir yandan da yoksul hanelerin güçlendirilmesinde etkili bir risk yönetimi aracı işlevi görmektedir. Ayrıca karşılıksız ve gelir desteği niteliğinde sunulan sosyal yardımlar, toplumda bağlılık ve vatandaşlık duygularını pekiştirmektedir.

Asgari gelir desteği yardımları (AGD) da yoksul ve toplumdaki dışlanmış olan kesimlerin, asgari düzeyde geçim olanaklarına kavuşturulması ve toplumla olan bağlarının güçlendirilmesi için devlet tarafından yapılan prim katkısız sosyal yardımlardandır. Sosyal koruma rejimleri içinde yer alan asgari gelir desteği programlarının, ülkeden ülkeye, gerek kültürel gerekse sosyal refah rejimindeki farklılıklar nedeniyle, değişik norm ve kalıplarda tasarlandığı görülmektedir. Asgari gelir desteği programlarının refah rejimleri içerisindeki yeri farklılık gösterse de programların ortak hedefinde, diğer sosyal güvenlik araçlarından yararlanamayan bireylere, son çare olarak başvuracakları bir güvenlik ağı oluşturulması, onların bu durumla başa çıkabilme kabiliyetlerini arttırmak ve kendi kaderlerine terk etmeksizin istihdamda yer edinmelerini sağlamak düşüncesi yatmaktadır.

2. Asgari Gelir Desteği Programları

Bütün Avrupa ülkelerinin sosyal güvenlik sistemlerine ilave olarak, ortaya çıkışları bakımından farklı tarihlerde ve biçimlerde olsa dahi, bireylerin onurlu bir yaşam sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla onların temel ihtiyaçlarını garanti eden refah rejimleri ile paralel; evrensel, primsiz ve tamamlayıcı nitelikte sosyal yardımlar geliştirdiği görülmektedir. Söz konusu yardımlar, ailelerin veya bireylerin "onurlu bir yaşam" standardının altında yaşamalarını engellemek ve yoksulluklarını önlemek üzere bir güvenlik ağı oluşturmaktadır.

Asgari gelir desteği yardımlarının; II. Dünya Savaşı'nın ardından sosyal risklerle savaşmak amacıyla erkek işçilerin temel alındığı, refah sistemi içinde tipik bir Beveridge yaklaşımı doğrultusunda ortaya çıktığı savunulmaktadır. 1970 ve 1980'lerde ise asgari gelir desteği politikaları daha çok işsizlik artışları ve Avrupa'da artan liberalizm politikalarından etkilenmiş ve bireylerin bağımsızlıklarını sağlayacak şekilde karakterize edilmeye başlanmıştır. Bugün özellikle Avrupa Birliğine üye ülkelerde asgari gelir desteği yardımları, refah sistemlerinin nihai amacı olan vatandaşlık bilincinin oluşması, ülkelerin sosyal ve mesleki hayatına yönelik sosyal içermenin ve aktif bütünleşmenin sağlanması amacıyla sunulmaktadır.

Programların yapısı ve uygulama biçimleri arasındaki farklılıklar, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde programın farklı yapılarda ve anlamlarda karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Bazı ülkelerde (Fransa, İspanya, Lüksemburg, Letonya, Portekiz) spesifik ve net bir biçimde asgari gelir desteği programlarına ilişkin düzenlemeler mevcutken, başka ülkelerde sosyal hizmetler (Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Almanya, Danimarka, Malta, Hollanda, Polonya, İsveç, Slovenya), bütünleşme ve entegrasyon geliri (Belçika, Portekiz), kamu yardımları (Güney Kıbrıs Rum Kesimi), gelir destekleri (İngiltere), ek refah yardımları (İrlanda), geçimye yardımları (Estonya), önemli ihtiyaçların yardımı (Slovakya) ve sosyal yardımlar (Litvanya) kapsamında sunulmaktadır (Casas, 2005).

Terminolojik açıdan bakıldığında, ülkeler arasındaki farklılıklar göz ardı edilip, ortak özelliklerinden yola çıkılarak AGD yardımları için genel bir tanımlama yapmak mümkündür.

-AGD yardımları, bireylerin önceki çalışmalarından ve ödedikleri primlerden bağımsız, karşılıksız esasına ve evrenselliğe dayanan (yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları sağlayan herkese) yardımlardır.

-AGD yardımları, sosyal güvenlik sistemleri içerisinde "güvenlik ağı" olarak nitelendirildiklerinden, ulusal veya yerel düzeyde asgari ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla "minimum seviyelerde" sunulmaktadır.

-AGD yardımları, sübjektif ve ancak bireylerin talepleri doğrultusunda, yasalarda belirlenen şartlara sahip kimselere eşit bir biçimde sunulması zorunlu sosyal güvenlik hakkıdır.

-AGD yardımlarının miktarı, gelir testine bağlı ve kişilerin durumları (evli, bekar, ebeveyn, vb.) göz önünde tutularak, nakit olarak ödenmektedir (Casas, 2005).

Bu makalede asgari gelir desteği yardımları, prim karşılıksız, gelir testine tabi sunulan, nakdi sosyal yardımlar olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu değerlendirmenin dışında pek çok ülkenin, asgari gelir desteği programlarının, aile ve giyimme yardımları gibi aynı, konut ve yemek gibi nakdi yardımları da yararlanıcıların hizmetine sunduğunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Günümüzde, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler içerisinde yalnızca İtalya ve Yunanistan'da evrensel düzeyde sunulan bir asgari geliri desteği programı bulunmamaktadır. Ancak bu ülkelerde de söz konusu programlara yönelik reform çalışmaları sürdürülmektedir.

3. Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Uygulanan Asgari Gelir Desteği Programlarının Genel Hak Kazanım Koşulları

Üye ülkelerde uygulanan programlarda, asgari gelir desteği yardımı alabilmek için kişilerin taşınmaları gereken nitelikler farklılık göstermektedir. Ancak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde sunulan asgari gelir desteğinden yararlanabilmek için kişilerin söz konusu üye ülkede oturma hakkına sahip olmaları, vatandaşlık, yaş ve çalışmaya uygunluk koşulları hemen hemen üye ülkelerin programlarında aranan ortak özellikler olarak sıralanmaktadır.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin tamamında asgari gelir desteği programından yararlanmak için ülke topraklarında geçerli olan bir oturma hakkına sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Hollanda'da yardımlardan yararlanmak için kişinin Hollanda'da ikamet etmesi ve geçimini sağlayacak yeterli bir kaynağa sahip olmaması gerekmektedir. Oturma hakkına sahip olma koşulu daha esnek bir şekilde uygulanabildiği gibi bazı ülkelerde geçici bir oturma hakkından öte "daimi oturma" hakkının varlığı da araştırılabilmektedir. İsveç ve İngiltere söz konusu oturma hakkına sahip olma koşulu daha esnek bir şekilde uygulayan ülkelere örnek gösterilebilir. İsveç'te sadece oturma iznine sahip olmak yeterliyken, İngiltere'de her ne kadar yararlanıcılar oturma testine tabi olsalar da, yalnızca ülkede bulunmaları yardımlara hak kazanmaları için yeterli kabul edilmektedir. Danimarka (7 yıl), Lüksemburg (son 20 yıl) ve İspanya'da (5 yıl) ise şartların biraz daha ağırlaştırıldığı ve yararlanıcı olabilmek için belirli bir süredir ülkede ikamet edilmesinin arandığı görülmektedir.

Üye ülkelerde uygulanan asgari gelir desteği programlarından yararlanabilmek için kişilerin taşınması gereken vatandaşlık koşuluna ilişkin ülkeleri üç gruba ayırmak mümkündür. Birinci gruptaki ülkelerde, sığınma hakkı isteyen ve diğer özel kategorideki kişiler hariç olmak üzere (Avusturya, Fransa, Malta ve Danimarka) sadece vatandaşlarına asgari gelir desteği yardımı sunulmaktadır.

İkinci grup ise (Finlandiya, Lüksemburg, İspanya, Norveç, Bulgaristan, Hollanda, Portekiz, İngiltere, Estonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya, İsveç, İrlanda ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi) yabancıların da program kapsamında asgari gelir desteğinden yararlanabilmelerine imkan tanımakta ve oturma izni yeterli kabul görmektedir. Üçüncü grup, her iki grubun ortak özelliklerini taşıyan karma nitelikteki ülkelerden oluşmaktadır. Yardımlar yabancılar için genişletilebilmekte, buna karşın sadece oturma hakkına sahip olmak yeterli görülmemektedir. Örneğin yabancılarla ancak müttekabiliyet esasına dayalı olarak yardımlar sunulmaktadır.

Yardımlardan faydalanmaya yönelik yaş koşulundaki farklılıklar üye ülkelerde daha belirgindir. Pek çok ülkede, asgari gelir desteği programlarından yararlanmak için kişilerin belirli bir yaşta olması şartı aranmaktadır. Bazı ülkelerde ise asgari gelir desteği yardımlarına hak kazanmak için herhangi bir yaş sınırlaması uygulanmamaktadır. Ancak söz konusu ülkelerde yaş sınırlamasının olmaması, reşit olmayanlar için asgari gelir desteği yardımlarının ancak talep halinde geçerli olabileceği anlamına gelmemektedir. Örneğin İskandinav ülkelerinde (Norveç, Danimarka, İsveç ve Finlandiya) aileler, reşit olmayan çocuklarının bakımından sorumludur. Bu nedenle aileler ekonomik açıdan çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa, çocuklar için asgari gelir desteği mümkün olmakta ve çocuğun "Çocuk Esirgeme Kurumu"na bırakılması zorunlu kalmaktadır. Diğer ülkelerde ise çoğu zaman kanun boşlukları nedeniyle yasal yaş sınırlamasına ilişkin bir hükmün olmaması, yoksul ve reşit olmayan çocukların da yardımlardan yararlanabileceği şeklinde bir yoruma neden olmaktadır.

Yardımlardan yararlanmak için açıkça azami bir yaş sınırının belirlendiği ülkeler İspanya (65 yaş üstü) ve Malta (60 yaş üstü) olarak karşımıza çıkmaktadır (MISSOC, 2011).

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin asgari gelir desteği programlarından yararlanma süreleri incelendiğinde üç farklı yaklaşımın söz konusu olduğu görülmektedir. Asgari gelir desteği yardımları bazı ülkelerde sınırsız süreli, bazı ülkelerde de sınırlı süreli olarak sunulmaktadır. Bazı ülkelerde de yardımlar sınırlı süreli olarak sunulmakta ancak kişilerin muhtaçlık durumu devam ettikçe programdan yararlanma süresi uzatılabilmektedir.

Asgari gelir desteği yardımlarının çalışmaya uygunluk koşulu daha çok sosyal yardımların, özellikle istihdamdan uzaklaşan bireylerin yardımlara güvenerek geçirdikleri süreler uzadıkça, iş gücü piyasasına dönme motivasyonlarını düşürmeleri ve kişileri iş arama konusunda isteksiz hale getirmeleri yönüyle eleştirilmesi ile bağlantılıdır. Bu nedenle üye ülkeler tarafından gerek son 20 yılda düzenlenen, gerekse belirleyici yapıları aktivasyon politikalarını içerecek şekilde değiştirilen asgari gelir desteği programlarının en belirleyici özelliği, yardımlara hak kazanabilmek için kişilerin mesleki gelişim veya yeniden iş bulmalarına imkan sağlayacak eğitim kurslarına katılmaya istekli olup olmamasına ilişkin çalışmaya uygunluk koşuludur. Çalışmaya uygunluk, piyasalara sıkı sıkıya bağlı liberal refah rejimlerinden, bireysel haklara dayalı İskandinav rejimlerine dek tüm üye ülkelerde karşılanması gerekli bir koşul haline gelmiştir.

Asgari gelir desteği programlarına ilişkin başlıca ve en önemli konu yararlanıcılara sunulacak asgari gelir desteği yardımları için temel alınacak "asgari" yardım miktarının belirlenmesidir. Yardımlar genellikle hanehalkının büyüklüğüne ve gelirine göre yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda öncelikle hanehalkının büyüklüğüne göre ödenebilecek maksimum yardım miktarı hesaplanmakta ve gelir testine bağlı olarak hesaplanan hanehalkının gelirinden çıkarıldıktan sonra ödenebilecek yardım miktarına ulaşılmaktadır.

AGD Yard. Mik.= (Hanehalkına Ödenebilecek Maksimum AGD Yardımı)-(Hanehalkı Geliri)

Dolayısıyla asgari gelir desteği yardımlarının miktarı, yararlanıcılar arasında hanehalkı sayısına ve gelirine bağlı olarak değişmektedir. Yardımlar yetişkin bir birey için belirlenmekte, daha sonra yardım miktarı bireylerin ailevi durumuna, bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun olup olmamasına göre arttırılmakta ve maksimum ödenebilecek yardım miktarına ulaşılmaktadır.

Grafik 1’de 2010 yılı Ocak ayı itibariyle Avrupa Birliği’ne üye ülkelerde bekar bir yetişkin için sunulan aylık maksimum asgari gelir desteği miktarları gösterilmektedir.

Grafik 1: Bekar Bir Yetişkin için Sunulan Maksimum AGD Yardım Miktarı (2010/Ocak, Avro)

Kaynak: MISSOC 2010/Ocak verilerinden derlenmiştir (Erişim Tarihi: 12/11/2011).

Belçika, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Finlandiya, Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç ve İngiltere’de asgari gelir desteği yardımlarına ilave ek yardımlar (çocuk bakım yardımı, konut yardımı gibi) yapılmasını kapsayan, bu yardımların miktarları ilave edilmiştir. Yunanistan ve Hırvatistan’da evrensel bir asgari gelir desteği programı uygulanmadığından, İtalya ve İspanya’da ise sunulan yardımların miktarı yerel bilgiler arasında değiştiğinden, bu ülkelere yer verilmemiştir.

Grafik 1’de görüldüğü gibi aylık asgari gelir desteği yardım miktarı bakımından ülkeler arasında farklılıklar bulunmakta ve üye ülkelerde yardımların miktarı 24 avro ile 1325 avro arasında değişmektedir.

Ancak sunulan yardım miktarları değerlendirilirken, ülkelerin satın alma gücündeki farklılıkların da önem arz ettiği unutulmamalıdır.

Bilindiği gibi asgari gelir desteği yardımları, hanelere gelir testine bağlı olarak sunulmaktadır. Yardımların miktarı hanehalkının bütün gelirleri dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Ancak sosyal içermeye politikaları kapsamında bazı gelirlerin hesaplamalara dahil edilmediği görülmektedir. Özellikle çocukların ve ailelerin masrafları göz önünde tutularak verilen aile yardımları, gelirin yeniden dağılıma katkıları nedeniyle hanehalkının gelirinden düşülmektedir. Son olarak, ücret gelirinin belli bir kısmının bazı ülkelerde net gelirin belirlenmesinde dikkate alınmadığı görülmektedir. Örneğin, ücret gelirinin Portekiz'de %20'si, Slovakya'da %25'i ve Fransa'da %32'si hesaplamalardan çıkarılmaktadır. Söz konusu uygulamanın altında yatan neden, literatürde pek çok defa tartışılmış olan sosyal yardımların işgücü arzı üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf etmeye yöneliktir.

4.Sonuç

Sosyal yardımlar kapsamında sunulan asgari gelir desteği yardımları yoksul ve dışlanmış kesimlerin, asgari düzeyde geçim olanaklarına kavuşturulması ve toplumla bağlarının güçlendirilmesi amacıyla neredeyse Avrupa ülkelerinin tamamında sosyal güvenlik sistemlerine ilave olarak sunulmaktadır.

Özellikle asgari ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun ve zor durumdaki ailelerin korunması bakımından asgari gelir desteği programları önem arz etmektedir.

Asgari gelir desteği programlarında başvuru sahiplerinin taşınmaları gereken; oturum hakkına sahip olmak, vatandaşlık, yaş, yararlanma süresi ve çalışmaya uygunluk koşulları ile finansal kaynaklardan yoksun olmak bütün ülkelerin programlarında aranan ortak özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başvuru sahiplerinin hak sahibi olma niteliklerini belirleyen söz konusu özellikler, ülkelerin sosyal refah devletine olan bakış açlarına göre şekillenmektedir. Ancak çalışmaya uygunluk koşulunun piyasalara sıkı sıkıya bağlı liberal refah rejimlerinden, bireysel haklara dayalı İskandinav rejimlerine dek üye ülkelerde karşılanması gerekli bir koşul haline geldiği ve yardımların daha çok kişileri iş gücü piyasasına dahil edecek şekilde tasarlandığı görülmektedir.

Aktif istihdam politikaları olarak nitelendirilen bu yapı içerisinde pasif nitelikteki yardımlar; eğitim, mesleki becerinin kazandırılması, danışmanlık hizmeti gibi çok çeşitli araçlarla donatılmakta ve yararlanıcıların bu programlara katılımı zorunlu tutulmaktadır. Aktif istihdam politikalarının hedefinde, hiç veya düşük gelir elde edenlerin en kısa süre içinde istihdamının sağlanması düşüncesi yatmaktadır.

Bu nedenle asgari gelir desteği programlarında olduğu gibi, ülkemizde sunulmakta olan sosyal yardımlar da aktif içermeye politikaları ile desteklenmeli ve yararlanıcıların iş gücü piyasasında bir an önce yer edinmelerini sağlayacak programlarla sunulmasının önemine dikkat çekilmelidir.

KAYNAKÇA

Bildirici, Z. (2011), "Avrupa Birliği'nde Yoksullukla Mücadele ve Türkiye'nin Uyum Sürecindeki Yeni Uygulamalar", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Casas, R.P. (2005), "Minimum Income Standards in Enlarged EU: Guaranteed Minimum Income Schemes, Setting Minimum Social Standards across Europe" Working Paper II, European Commission, Italy, 2005.

Crepaldi, C. ve diğerleri (2010), The Role Of Minimum Income For Social Inclusion in The European Union 2007-2010, European Parliament, Directorate General For Internal Policies Policy Department A: Economic And Scientific Policy, Employment and Social Affairs, Brussels.

Demirbilek, S. (2005), Sosyal Güvenlik Sosyolojisi, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Günder, Z. (2011), "Asgari Gelir Desteği Programlarının Yoksullukla Mücadelede Etkinliği ve Verimliliği: Türkiye Örneği", Yayınlanmamış Sosyal Güvenlik Uzmanlığı Tezi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Aralık.

MISSOC(2011),http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/db/public/compareTables.do?lang=en.

TÜİK (2011), "2009 Yoksulluk Çalışması Sonuçları", TÜİK Haber Bülteni, 2011, Sayı: 3.

Walt, J. (2010), EUROSTAT, "Living Conditions in 2008" EUROSTAT Newsrelease, Eurostat Press Office, STAT/10/10.